

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Kzz 113/07
12.10.2007. godina
Beograd

U IME NARODA

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Novice Pekovića, predsednika veća, Slobodana Rašića, Sonje Manojlović, Anđelke Stanković i mr Sretka Jankovića, članova veća, sa savetnikom Svetlanom Nikolić, kao zapisničarem, u krivičnom predmetu okrivljenog AA, zbog krivičnog dela bludne radnje iz člana 108. u vezi člana 107. stav 2. Krivičnog zakona Republike Srbije, rešavajući o zahtevu za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca u predmetu Ktz. 818/07 od 04.04.2007. godine, podignutom protiv pravnosnažnih presuda Opštinskog suda u Nišu K. 584/2005 od 06.03.2006. godine i Okružnog suda u Nišu Kž. 692/06 od 29.06.2006. godine, u sednici veća održanoj dana 12.10.2007. godine, doneo je

P R E S U D U

DELIMIČNIM usvajanjem zahteva za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca Srbije Ktz. 818/07 od 04.04.2007. godine, UTVRĐUJE SE da je pravnosnažnim presudama Opštinskog suda u Nišu K. 584/05 od 06.03.2006. godine, u oslobađajućem delu, i Okružnog suda u Nišu Kž. 692/06 od 29.06.2006. godine povređen zakon – član 368. stav 1. tačka 11. ZKP u korist okrivljenog, i da je u prvostepenom sudskom postupku koji je prethodio tim pravnosnažnim presudama povređen zakon - član 16. stav 2. ZKP, 102. stav 4. KZP i član 328. stv 4. ZKP, a povredom člana 3. stav 2. ZKP, povređen je zakon na štetu okrivljenog, maloletnih - oštećenih i načelo sudske nezavisnosti, dok se u ostalom delu zahtev za zaštitu zakonitosti ODBIJA kao neosnovan.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Nišu K. 584/2005 od 06.03.2006. godine prema okrivljenom AA na osnovu člana 354. tačka 3. ZKP, odbijena je optužba da je izvršio dva krivična dela bludnih radnji iz člana 108. u vezi člana 107. stav 2. KZ RS, a pod tačkom II iste presude, na osnovu člana 355. tačka 3. ZKP, okrivljeni je oslobođen od optužbe da je izvršio krivično delo bludne radnje iz člana 108. u vezi člana 107. stav 3. u vezi stava 1. KZ RS na štetu oštećenog maloletnog BB i krivično delo bludne radnje iz člana 108. u vezi člana 107. stav 2. KZ na štetu oštećenog maloletnog VV. Oštećen maloletni BB i maloletni VV upućeni su na parnicu radi ostvarivanja imovinskopravnog zahteva, a o troškovima krivičnog postupka biće odlučeno posebnim rešenjem.

Presudom Okružnog suda u Nišu Kž. 692/06 od 29.06.2006. godine, odbijena je kao neosnovana žalba Opštinskog javnog tužioca u Nišu i presuda Opštinskog suda u Nišu K. 584/05 od 06.03.2006. godine potvrđena je u oslobađajućem delu. U odbijajućem delu prvostepena presuda je ostala neizmenjena.

Republički javni tužilac Srbije je podigao zahtev za zaštitu zakonitosti protiv presude Opštinskog suda u Nišu K. 584/05 od 06.03.2006. godine, zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 11. ZKP i bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 2. ZKP, i presude Okružnog suda u Nišu Kž. 692/06 od 29.06.2006. godine, zbog bitne povrede odredaba krivičnog postupka iz člana 368. stav 1. tačka 11. ZKP u vezi člana 380. stav 1. tačka 1. ZKP.

U obrazloženju zahteva se navodi da je povređena odredba člana 368. stav 1. tačka 11. ZKP, jer postoji znatna protivrečnost između onog što se navodi u razlozima presude Opštinskog suda u Nišu K. 584/05 i zapisnika o iskazima u postupku i samih tih zapisnika, a tiču se iskaza maloletnog oštećenog BB, njegove majke BA i babe maloletnog oštećenog BV, - da prvostepeni i drugostepeni sud ne navode razloge o odlučnim činjenicama a delimično su ti razlozi nejasni, jer se ne objašnjava razlika u iskazima svedoka koji različito govore o prisustvu okrivljenog na slavi 02.01.2001. godine.

Zatim se ističe da je načinjen veliki broj povreda postupka u odnosu na maloletne oštećene u smislu člana 368. stav 2. ZKP, a to su: povreda člana 16. stav 2. ZKP, člana 328. stav 4. ZKP, člana 18. stav 2. ZKP i člana 102. stav 4. ZKP, povreda člana 100. ZKP, člana 98. stav 3. ZKP, te da je vođenjem krivičnog postupka načinjena i povreda člana 3. stav 2. ZKP. I na kraju se ističe da je Okružni sud u Nišu načinio bitnu povredu odredaba krivičnog postupka iz člana 380. stav 1. tačka 1. ZKP u vezi člana 368. stav 1. tačka 11. ZKP, jer po službenoj dužnosti nije ispitao presudu Opštinskog suda u Nišu K. 584/05 u delu gde razlozi o odlučnim činjenicama nisu navedeni, odnosno i u ovoj presudi postoji znatna protivrečnost između onog što se navodi u razlozima presude o sadržini zapisnika (a misli se na iskaz maloletnog BB, njegove majke i babe i to da su oni međusobno suprotni), te samih tih zapisnika.

Stoga se zahtevom predlaže da Vrhovni sud Srbije konstatuje navedene povrede zakona koje je načinio Opštinski sud u Nišu presudom K. 584/05 od 06.03.2006. godine i Okružni sud u Nišu presudom Kž. 692/06 od 29.06.2006. godine, a u korist okrivljenog AA.

Pismenim podneskom od 12.10.2007. godine, branilac okrivljenog AA, advokat AB, podnela je odgovor na zahtev

izmenom podneskom od 12.10.2007. godine, branilac okrivljenog AB, advokat AB, podnela je odgovor na zahtev za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca Ktz. br. 818/07, u kome detaljnim obrazloženjem demantuje postojanje svake ponaosob povrede zakona na koju se tužilac u zahtevu poziva, sa predlogom da Vrhovni sud Srbije, zahtev za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca odbija kao neosnovan.

Vrhovni sud je održao sednicu veća u smislu člana 422. ZKP, u prisustvu zamenika Republičkog javnog tužioca Gordane Stojanović-Milošević, branilaca okrivljenog advokata AB, GG, DD, ĐĐ, a u odsustvu uredno obaveštenih okrivljenog AA i branioca advokata EE.

Razmotreni su spisi predmeta zajedno sa presudama protiv kojih je zahtev za zaštitu zakonitosti podignut, pa je, po oceni navoda iz zahteva, odgovora na zahtev izjavljenog od strane branioca okrivljenog, te usmeno iznetih stavova i mišljenja prisutnih branilaca advokata GG, DD i AB, koja je odgovor na zahtev pročitala, te mišljenja i predloga zamenika Republičkog javnog tužioca Gordane Stojanović-Milošević, koja je podneti zahtev izmenila navodeći da je povredom člana 3. stav 2. ZKP zakon povređen i na štetu okrivljenog, na šta je branilac advokat AB, izjavila da se toj izmeni protivi, Vrhovni sud je našao:

Zahtev za zaštitu zakonitosti je delimično osnovan.

Polazeći od toga da se ovaj vanredni pravni lek može podići protiv pravnosnažnih sudskih odluka i protiv sudskog postupka koji je prethodio pravnosnažnim odlukama, ako je povređen zakon (član 419. ZKP), Vrhovni sud nalazi da je i prvostepenom i drugostepenom odlukom povređen zakon i to odredba člana 368. stav 1. tačka 11. ZKP, jer o odlučnim činjenicama postoji znatna protivrečnost između onog što se navodi u razlozima prvostepene presude o sadržini zapisnika o iskazima oštećenog - svedoka maloletnog BB, njegove majke BA i babe oštećenog BV, datim u prvostepenom postupku i samih tih zapisnika.

Naime, prvostepeni sud u razlozima presude utvrđuje da postoji suprotnost u iskazima navedenih svedoka i to na strani 10, stav četiri, strani 11, stav jedan, dva, tri i sedam nastavljeno na strani 12 stav jedan i tri obrazloženja presude i zbog toga tim svedocima ne veruje.

Međutim, ovo utvrđenje prvostepenog suda nema osnova u sadržini tih iskaza, s obzirom da se iskazi ovih svedoka u odnosu na odlučne činjenice međusobno ne razlikuju, to jeste nisu u sprotности. To proizilazi iz sadržine zapisnika u spisima o saslušanju ovih svedoka. Tako, svedok - oštećeni maloletni BB u svemu potvrđuje navode iz optuženog akta da je prema njemu okrivljeni preduzeo radnje koje sadrže obeležja krivičnog dela iz člana 108. KZ RS. U zapisniku o saslušanju ovog maloletnog oštećenog, kao svedoka, pred istražnim sudijom Opštinskog suda u Vranju dana 29.01.2003. godine, stoji:

«bliži kontakt sa okrivljenima imao sam 02. januara 2001. godine. To je bila slava «Sveti Ignjatije» to je slava okrivljenog bila. U popodnevni časovima slavio se u sali posebnoj. U sali je bilo zvanice, to je bilo negde oko 16 ili 17 časova, mene je pozvao AA ne iz sela već iz ZZ.... On je otvorio vrata od ZZ i pozvao me, nije mi rekao razlog što me poziva, on nije izlazio iz dvorišta, ja sam došao, ušao sam u ZZ i onda je on zaključao vrata od ZZ, pa smo pošli u drugu sobu, ušli u tu sobu, on je zaključao i tu sobu i onda smo otišli u njegovu sobu gde on spava i nju je zaključao, a ključevi su svuda ostali u bravi. Kada sam ušao u njegovu sobu on mi je rekao «ajde da me masiraš»... On je sedeo na krevet tada je bio u aa i kada mi je rekao da ga masiram, ja sam ga masirao odpozadi u predelu ramena.... Posle toga on je ustao, okrenuo se prema meni, zagrlio me obema rukama u predelu slabine od pozada i počeo da me ljubi u predelu obraza i u predelu usta, odnosno u usta. On je meni govorio ljubi ti mene, nije me puštao. Kada me je poljubio u predelu usta ja sam držao zatvorene usne. To ljubljenje je trajalo oko dva minuta. On je legao na krevet na stomak i tražio je da ga ja masiram i ja sam ga masirao odpozadi rukama u predelu vrata. To je trajalo tri do četiri minuta....Dok smo stajali okrenuti jedan prema drugom dok me je ljubio on mi je rekao pipaj me ispod pupka. U vreme kad smo vodili razgovor kada je on meni rekao pošto nemam oca da će se on brinuti o meni kao otac, on je meni upito rečenicu: «Hoćeš li da se družimo»..... Okrivljeni je pokušao da me uhvati za polni organ u trenutku kada je skinuo aa, pa posle toga. Ja nisam dozvolio okrivljenom da me pipa, rekao sam: «Ja neću to sramota», a on je odgovorio: «Nije to sramota» kad se je skinuo okrivljeni uhvatio mi je duksericu i rekao mi: «Pa skini» ja sam rekao: «Neću» i spustio sam duksericu».

Saslušana je u svojstvu svedoka i majka maloletnog oštećenog BA i ista je upravo saslušana na okolnost šta joj je njen maloletni sin BB ispričao u odnosu na događaj iz optužnog akta od 02.01.2001. godine, o tome šta je prema njemu preduzeo okrivljeni, pa je tako izjavila na zapisniku o saslušanju svedoka pred istražnim sudijom Opštinskog suda u Vranju 31.01.2003. godine «....kod kuće sam ga pitala da mi ispriča sve, ja sam mislila da je imao seksualne odnose na okrivljenim, da ga je upropastio i tražila sam da mi kaže da bih ga vodila kod lekara. BB mi je rekao da to nije bilo, ali da ga je ljubio. Nisam ga ispitivala jer je plakao, te reči je čula moja majka i ona je otišla da prijavi. U SUP-u su nam rekli da odemo sutradan na saslušanje, bili smo BV i ja kada je saslušavan BB... Svedokinja je ovo ponovila i na zapisniku sa glavnog pretresa 10.06.2004. godine pred Opštinskim sudom u Vranju navodeći «....nakon ovoga pošli smo kući i kada je BB izašao napolje, počeo je da plače, rekao mi je: «eto zašto neću da idem» i onda počeo da priča šta mu se desilo pa sam ja počela da plačem. Kada smo otišli kod kuće ispitala sam ga bojala sam se da mu nije nešto loše uradio, da ne mora da se leči da nisu imali možda odnose, a on mi je rekao da ga je samo ljubio okrivljeni, a kad je to čula moja majka ista je rekla da će ovo prijaviti u SUP.»

Saslušana je u svojstvu svedoka i baba BV maloletnog oštećenog BB tokom postupka i ista identično kazuje kao maloletni oštećeni BB u odnosu na događaj iz optužnog akta od 02.01.2001. godine, pa je na zapisniku sa glavnog pretresa pred Opštinskim sudom u Vranju 10.06.2004. godine izjavila: «...to je bilo u zimu na slavi okrivljenog, sećam se da je BB došao, a to je Sveti Ignjatije, znam da se BB vratio sa slave i sećam se da je bio plav i da je bio uplašen. To je bilo oko 13,00 časova kada se završila slava BB je otišao u školu...., dodaje da joj je BB rekao da ga je okrivljeni pozvao da ide kod njega. da je BB bio ušao unutra. da ga je grlio i kako kaže ne znam kako se je

ga je smatrajući pozvao da kao sudu izjaga, da je BB bio usto anđeo, da ga je gale i tako tako ne znajući kako se je išćupao. Navodi da je bilo više puta događaja i da je BB pričao da je u jednom slučaju okrivljenog odgurnuo preko fotelje i da je otključao vrata i izašao iz te prostorije...».

Prema tome, iskazi ovih svedoka nisu međusobno suprotni u odnosu na odlučne činjenice koje su bile od značaja za presuđenje. Te protivrečenosti nema ni u iskazima maloletnog oštećenog BB i svedoka BA i svedoka BV, vezanim za događaj od 11.10.2002. godine koji nije predmet optužnog predloga, ali prvostepeni sud u vezi sa tim događajem utvrđuje postojanje protivrečnosti u iskazima maloletnog oštećenog i navedenih svedoka (strana 10 i 11 prvostepene presude) i to koristi kod ocene verodostojnosti svedočenja maloletnog oštećenog i citiranih svedoka u ovom postupku, a što Okružni sud prihvata. Postupajući na ovakav način, odnosno dajući u razlozima presude da su ti iskazi međusobno suprotni, prvostepeni sud je u razlozima presude učinio napred navedenu znatnu protivrečnost iz člana 368. stav 1. tačka 11. ZKP u odnosu na odlučne činjenice i time povredio taj zakon (član 368. stav 1. tačka 11. ZKP) u korist okrivljenog.

Postupajući na navedeni način, prvostepeni sud je izašao iz okvira slobodnog sudijskog uverenja, koje kako to stoji u članu 18. stav 1. ZKP nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima, ali je ograničeno sadržinom dokaza i činjenicama koje se utvrđuju iz tih dokaza.

Kako navedenu povredu zakona učinjenu u prvostepenoj presudi drugostepeni sud nije otklonio, to je i on, takođe, učinio istu povredu zakona (član 368. stav 1. tačka 11. ZKP).

U prvostepenom postupku koji je prethodio donošenju pravnosnažne prvostepene presude, Vrhovni sud nalazi da su učinjene i sledeće povrede zakona:

1) povređena je odredba člana 16. stav 2. ZKP, jer je prvostepeni sud bio dužan da sprovede postupak bez odlaganja i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku. Time što je održao 21 pretres, od kojih je 6 neodržanih glavnih pretresa, a zatim time što pretres nije održavan praktično u kratkim vremenskim razmacima, a ovo posebno u situaciji kada su u pitanju četiri maloletnika kao oštećeni, prvostepeni sud suštinski nije sproveo suđenje u razumnom roku, dozvolivši zbog toga da dođe i do zastarelosti gonjenja u odnosu na dva od četiri krivična dela koja su okrivljenom u ovoj krivičnopravnoj ostvari stavljeni na teret. U tom smislu sud je bio dužan da spreči opstrukciju u vidu otkazivanja punomoćja braniocima sa ciljem da ne dođe do održavanja glavnog pretresa, ovo posebno imajući u vidu da su na konkretan krivični postupak primenjivane odredbe o skraćenom postupku, pa je bilo moguće održavanje glavnih pretresa i bez prisustva branilaca. U pitanju su bili posebno osetljivi oštećeni koje je trebalo saslušavati u svojstvu svedoka, a radi se o maloletnicima, pa je sud u smislu člana 102. stav 4. ZKP, bio posebno dužan da se stara i vodi računa o celishodnosti njihovih učestalih pozivanja na glavni pretres. Prvostepeni sud je vršio i njihova suočenja sa okrivljenim, a u razlozima presude ne koriste se rezultati ove dokazne radnje, tj., izvršenog suočenja.

2) povređena je i odredba člana 328. stav 4. ZKP, jer prvostepeni sud u provedenom postupku nije udaljavao iz sudnice maloletne oštećene čim njihovo prisustvo nije više bilo potrebno, a to proizilazi iz zapisnika o glavnom pretresu od 02.04.2004., 30.11.2004, 01.12.2004. godine.

3) pred prvostepenim sudom povređena je i odredba člana 3. stav 2. ZKP, jer pojedina sredstva javnog obaveštavanja vređala su prava okrivljenog i oštećenih maloletnika i načelo sudske nezavisnosti, zbog čega je predlogom Opštinskog javnog tužioca u Vranju zatraženo delegiranje suda, a rešenjem Vrhovnog suda Srbije Kr. 190/05 od 15.04.2005. godine prihvaćeno i određen kao mesno nadležan sud u ovoj krivičnopravnoj stvari, Opštinski sud u Nišu, što je opet sve uticalo i na produženje trajanja prvostepenog krivičnog postupka.

Iz napred navedenih razloga Vrhovni sud nalazi da je zahtev za zaštitu zakonitosti Republičkog javnog tužioca u tom delu osnovan.

U ostalom delu podneti zahtev za zaštitu zakonitosti je neosnovan i to iz sledećih razloga:

Najpre, u toku sudske postupka nije povređena odredba člana 18. stav 2. ZKP. Ovo stoga, što suočenje okrivljenog AA sa maloletnim oštećenim II, BB i VV obavljeno od strane istražnog sudije Opštinskog suda u Vranju, dana 03.03.2003. godine, nije u suprotnosti sa odredbama ZKP, jer ZKP dozvoljava da se u slučaju neslaganja iskaza okrivljenog i svedoka u pogledu važnih činjenica oni mogu suočiti saglasno odredbi člana 91. stav 1. ZKP na način propisan stavom 2. istog člana, a članom 96. stav 2. ZKP, je propisano da se kao svedoci mogu saslušati oštećeni, oštećeni kao tužilac i privatni tužilac, pri čemu se ova radnja dokazivanja može sprovesti tokom celom krivičnog postupka, pa dakle i u postupku preduzimanja istražnih radnji i to kako u odnosu na maloletna tako i punoletna lica, jer zakon u tom pogledu ne pravi razliku, niti izuzetke.

Zato, dokazi prikupljeni na ovakav način nisu u suprotnosti sa odredbama ZKP, i na njima se može zasnivati sudska odluka, pa se ne radi o povredi iz člana 18. stav 2. ZKP.

Osim toga, neosnovano se u zahtevu za zaštitu zakonitosti navodi da je u ovom krivičnom postupku koji je prethodio donošenju pravnosnažnih presuda povređena odredba člana 100. ZKP i člana 98. stav 3. ZKP.

Naime, kako su u ovoj krivičnopravnoj stvari u svojstvu svedoka saslušani maloletni oštećeni, koji su, svedočili o onome što se njih tiče, dakle, govorili su o onome što je u njihovom interesu, to se ne može govoriti o tome da je povređena odredba člana 100. ZKP, zbog toga što maloletni oštećeni nisu upozoreni na odredbu tog člana.

I na kraju sud nije povredio odredbu člana 98 stav 3. ZKP, time što maloletnim oštećenima nije predočio mogućnost predviđenu odredbom tog člana, o tome da maloletno lice koje s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora da svedoči, ne može se saslušati kao svedok, osim

razvijenosti nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora da svedoči, ne može se saslušati kao svedok, osim ako to sam okrivljeni zahteva. Jer, iz sadržine odredbe ovog člana proizilazi da je obaveza suda da ceni sam i neposredno ili uz pomoć stručnog lica iz člana 102. stav 4. ZKP, da li je maloletni s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost sposoban da shvati značaj prava da ne mora svedočiti, što je u ovom slučaju sud utvrdio uz pomoć psihologa, pa nepredočavanjem takve mogućnosti oštećenom nije povređen član 98. stav 3. ZKP.

S obzirom na sve napred navedeno, Vrhovni sud je odlučio kao u izreci presude saglasno članu 425. stav 2. ZKP i članu 424. ZKP.

Zapisničar, Predsednik veća-sudija,

Svjetlana Nikolić, s.r. Novica Peković, s.r.

Za tačnost otpravka

Upravitelj pisarnice

Mirjana Vojvodić

sđ